

UREDNIŠTVO
IN UPRAVNIŠTVO
JE V LJUBLJANI.

POSAMEZNE
ŠTEVILKE PO 10
VINARJEV.

NOVA DOBA

NAROČNINA ZA
CELO LETO 8 K,
ZA POL LETA 4 K,
ZA ČETRT LETA
2 K.
V LJUBLJANI S'
POŠILJANJEM NA
DOM ISTE CENE.

GLASILO SLOVENSKE GOSPODARSKE STRANKE.

IZHAJA VSAKO SREDO IN SOBOTO. — ZA OZNANILA SE PLAČUJE OD TROSTOPNE PETIT-VRSTE PO 15 H, ČE SE OZNANILA TISKA ENKRAT, PO 12 H, ČE SE TISKA DVAKRAT IN PO 9 H, ČE SE TISKA TRIKRAT ALI VEČKRAT. — DOPISE IZVOLITE FRANKOVATI. — ROKOPISOV NE VRAČAMO. — NA NAROČBE BREZ ISTODOBNE VPOŠILJATVE NAROČNINE SE NE OZIRAMO. — UPRAVNIŠTVU BLAGOVOLITE POŠILJATI NAROČNINE, REKLAMACIJE, OZNANILA, T. J. ADMINISTRATIVNE STVARI.

Deželni zbor kranjski.

II.

V začetku zasedanja našega deželnega zbora je onemogočila redno delovanje obstrukcija klerikalcev, sedaj pa zopet obstrukcija liberalcev. Vse delo je zastalo, izostali so doneski in podpore, ki jih more deželni odbor izplačevati edino le z dovoljenjem deželnega zbora, in marsikatera kulturna naša naprava trpi ravno vsled tega, sploh ne more naprej.

Najdalekosejšega pomena za vse Slovanstvo je vprašanje slovenskega vseučilišča. Kranjska je edina kronovina, v kateri imamo Slovenci večino v deželnem zboru, in sveta narodna dolžnost našega deželnega zbora mora biti, da se vedno in vselej poteguje za to najvažnejše kulturno vprašanje slovenskega naroda. Ne bi smelo biti zasedanja našega deželnega zbora, da ne bi izšel iz njega najodločnejši poziv na c. kr. vlado, da ustanovi slovenskemu narodu kulturno središče, kakor jih že zdavnaj imajo drugi narodi avstrijski, ki so primeroma veliko manj žrtvovali za obstoj naše države, kakor pa naš mali, a za to le prezirani in teptani narod. Odločno mora naš deželni zbor protestirati proti nasilstvom, katera se godijo našemu dijaštvu na vseučiliščih, ustanovljenih in vzdrževanih tudi z našimi doneski, in še odločnejše mora zahtevati, da da vlada našemu narodu, kar mu je zajamčeno po državnih osnovnih zakonih — izobrazbo, tudi najvišjo — v njegovem lastnem jeziku, slovensko vseučilišče.

Predpogoj slovenskemu vseučilišču pa so slovenske srednje šole. Ni še dolgo temu, kar se je sporočilo z Dunaja, da se „poslovenijo“ kranjske gimnazije, dve v Ljubljani ter oni dve v Kranju in Novem mestu, ali kako stoji s celo to stvarjo, smo že dovolj temeljito pojasnili našim bralcem. Poslovenji naše gimnazije, če imaa knjige za slovenski pouk! In poleg tega še kukavičje jajce — nemška gimnazija v Ljubljani! Bodočemu deželnemu zboru je naloga, poskrbeti za to, da bo deželni odbor vendar že enkrat, saj stvar trpi že dovolj časa, poskrbel za slovenske učne knjige, da se uvede slovenščina kot učni jezik v naše gimnazije, ali ne samo to, in na ljubljanskem realko se mora zgoditi ista izprememba, in na ljubljanskem učiteljski naj se odpravi nepotrebno mučenje slovenskih gojencev z nemškim učnim jezikom.

Kot edinemu slovenskemu deželnemu zboru je našemu deželnemu zboru tudi sveta dolžnost, da odločno pozove

vlado, da da tudi Slovincem v drugih kronovinah, kar jim gre na polju srednjega šolstva v narodnem oziru. Glede ustanovitve nemške gimnazije v Ljubljani, zavoda, kateremu je edini namen germanizacija slovenske mladine, pa zahtevamo od deželnega zbora, da najodločnejše protestuje proti njega ustanovitvi kot popolnoma nepotrebnemu, narodni čut 96% deželnega slovenskega prebivalstva skrajno žalečemu činu c. kr. vlade, pri katerem se je šlo edino zato, da se še bolj okrepi itak povsod in vselej protežirano kranjsko velenemstvo.

Velikanske važnosti za naš narod bi bila slovenska trgovska šola v Ljubljani, ali kaj se hoče, dasiravno je trgovska in obrtna zbornica že storila vso svojo dolžnost, da je nabrala že piecejšen ustanovni fond, da je storila vse korake, da se zagotovi podpora od ljubljanskega mesta in ministrstva, vse to ne pomaga nič — vlada se sklicuje na to, da deželni zbor ni še sklenil rednega prispevka in zato tudi ministrstvo ne more določiti svojega.

Gre se tu za jako nujno potrebno strokovno izobrazbo našega trgovstva v domačem jeziku, gre se za zavod, ki bi bil v kulturnem in gospodarskem pomenu največje važnosti za cel slovenski narod, ali vsa zadeva sri, ker se gospodom deželnim poslancem zdi bolj potrebno tratiti čas s piskanjem in trobentanjem, kakor delati za potrebe in koristi svojih volilcev.

Trgovska šola, bodisi že za začetek nižja ali takoj višja, je nujna potreba celega slovenskega naroda in bodoči deželni zbor mora poskrbeti zato, če ne drugače, potem nujnega predloga, da se takoj zasigura ustanovitev tega velevažnega zavoda.

O meščanskem šolstvu na Kranjskem skoraj ni govora, in še to, kar ga je, je z večine — nemško! Kako nujno so potrebne meščanske šole v večjih industrijskih krajih, kakor na Jesenicah, Trzinu, Ribnici itd., ali na to ni bilo niti pomisliti pri nas, ker je imel deželni zbor druge — „posle“. In če se res ustanovi v Ljubljani višja obrtna šola, so meščanske šole naravnost predpogoj zanjo; odkod naj sicer prihaja učenski material z dovoljno predizobrazbo! Saj niti Ljubljana, ki je vendar središče slovenske obrti, nima meščanske šole.

Ljudsko šolstvo, od katerega naj dobiva svojo edino izobrazbo ogromna večina našega ljudstva, ni na tisti stopnji, katere bi bilo želeli. Nikakor ne maramo reči s tem, da naše učiteljstvo ne izpolnjuje svoje naloge, a trdimo odkritosrečno, da bi se ljudsko šolstvo znatno

izboljšalo, ako bi se učiteljstvu s poštenim izboljšanjem njegovega gmojnega položaja dala zmožnost, posvetiti se z vsemi svojimi silami svojemu poklicu. Ljudsko šolstvo znači velikansko breme deželnemu gospodarstvu in ljudstvu samemu, in zato naj bi bila naloga deželnega zbora — saj se ravno sedaj z vladne strani dela na ureditev deželnih financ — z vso odločnostjo delovati na to, da prevzame ljudsko šolstvo država v svojo oskrbo, ter da učiteljstvo dobiznačaj državnih uradnikov.

Na polju šolstva torej čakajo deželni zbor velikanske naloge, in res je treba, da pridejo v deželno zbornico možje, ki bodo brez strankarskih pridržkov in pomislekov gledali, da se uresniči, kar je res le v korist naroda, ne pa posameznim osebam in strankam.

A koliko je še drugih kulturnih naprav, katere potrebujejo izdatne podpore deželnega zbora. Vzemimo le našo šolsko „Družbo sv. Cirila in Metoda.“ Če drugi deželni zbori in zastopi določujejo nemškemu šulferajnu znatne doneske, je dolžnost tudi našega deželnega zbora, da podpira našo šolsko družbo. „Glasbena Matica“, edini slovenski zavod te vrste potrebuje nujno podpore. In naše slovensko gledališče! Pred propadom je, ker ne dobiva več redne podpore. Odločno pa tu ugovarjamo, da bi se v bodočem deželnem zboru zopet razmetaval slovenski davčni denar za take stvari, kakor je nemško gledališče v Ljubljani, in da bi se mu celo nakazovala enaka podpora kakor slovenskemu. Ako Nemci hočejo svoje gledališče, naj si ga napravijo sami, ne da bi ga jim vzdrževali slovenski davkoplačevalci, saj je dovolj, da jim Slovenci polnijo prostore pri njihovih malovrednih predstavah.

Poleg vseh teh in drugih enakih zavodov, posvečenih splošni ljudski omiki in olik, naj bi pa deželni zbor ne pozabil še drugega sredstva splošne izobrazbe, in to so — javne ljudske knjižnice. S primernimi prispevki naj bi podprli zasebna društva, ki so že ustanovila take naprave, in tamkaj, kjer je posebna potreba, in ta je skoraj povsod, naj bi se iz deželnih sredstev ustanovile. V pravih ljudskih zastopnikih, zavzetih za vsestranski napredek našega uka in napredka željnega naroda, bodo vse te in druge enake ljudske potrebe našle gotovo odkritosrečne zagovornike, ljudstvo naj si jih le izvoli take, ki bodo poznali in umeli njegove želje in zahteve. Ne ime in stan, le poznanje razmer in trdna volja delati za ljudstvo, to je, kar usposoblja koga za ljudskega zastopnika, in

LISTEK.

Smrt.

Ortica

Ambrož Kuzma.

Bolniška soba, z zaprtimi zastori in s težkim ozračjem, polnim vonja po zdravilih...

Kako naglo se je izpremenila ta vesela, udobna sobica, to tiho zavetje rodbinske sreče, v bolniško sobo, v kraj skrbi in nesreče, v svetišče prošnj, gorečih in obupnih, brez prestanka pošiljanih v nema nebesa! Kako naglo! Kadar Minka za dva kratka hipa pozabi svoj trepet za življenje roditeljev, jo malodane obhaja misel: vse, vse je morda le hudoben sen, dušiča mora, ki se zdajci dvigne in jo zapusti; ona pa odpre oči in se zbudi mirna in srečna v svoji postelji. Sonce bo sijalo skozi vesele gardine, pomlad bo nemara zunaj in morda bo stopila mati z dobrohotnim usmevom skozi vrata, tiho, čisto tiho, in bo zaklicala s svojim mehkim glasom:

„Minka, Minka, ti leno dete! Ali še vedno spiš?“

Toda ta sen je dolg in trdovraten; ne neha in se ne gane, ne dvigne se, in ne zbeži... Ta strašni sen

leži nad njo in nad vso hišo, težak in moreč; leži in duši...

Polumrak je tukaj; komaj da prodirajo z ulice žarki električne luči. In tiho je tukaj; komaj da se sliši od zunaj ropotanje voz in šum množice. Tišina bližajoče se smrti: tu intam se dvigne iz široke postelje grgrajoče dihanje bolnikov. Svetilka stoji na mizi in nizko visi njen modri senčnik, do prta; stenj je globoko privit, jedva da sije plamenček.

Danes dopoldne — predbožnični dan je danes — je šla Minka k prijateljici, ki je že omožena, da ji pomaga pripravljati božično drevesce.

Celi dan je ostala pri nji, toliko je bilo dela. Razgovarjali sta se o bivšem in o bodočem, smejali sta se, šalili se s soprogom, ki je vstajal od dela in je prihajal gledat, kako napredujejo priprave; medtem pa so Minki uhajale misli domov.

Tam stoji drevesce že pripravljeno; pritrjene so svečke, razpoložena so darila; treba je le še, da pride ona z materjo in jih prižge.

Srce se ji je smehljalo ob tej misli, žarele so ji oči; božični večer je pač vsakomur najljubši praznik med vsemi prazniki v letu.

Malo pred četrto uro se je vrnila domov. Na stopnicah, toliko da ne že med hišnimi vrati jo je hipoma

zagrabila slutnja... Tako čudno ji je prihajalo, kadar se je po zagonetni poti napovedovala njeni duši bližina drage osebe ali pretečega zla. Stopila je nekaj prago navzgor; prišla je v drugo nadstropje, bila je na poti do tretjega, kjer so stanovali.

Takrat pa zasliši glas Ernesta, svojega zaročenca. Bil je mlad zdravnik, in v isti hiši je prebival, odkar so bili sklenili, da se vzameta. Presunilo jo je vprašanje: Kako da je tako zgodnji? Kaj dela tu, štiri ure pred napovedano? Drugače vendar ni njegova navada, prihajati ob izvenrednih časih!

Ernest je bil ves blede, ko jo je pozdravil; in besede so se mu zapletale in niso hotele z jezika. Stara služkinja Katarina je trepetala; kakor bela stena, tak je bil njen obraz...

Polagoma, v odlomkih, s priznanašajočimi prenehljaji je prišlo vse na dan.

Boditeljica sta bila sama v sobi; nekako čudno sta se vedla že ves čas, odkar Minke ni bilo doma. In naenkrat je potihnilo vse. Katarina se je bala in dolgo ni šla pogledat; kar se ji zazdi, da sliši ječanje. Hotela je v sobo, a je našla vrata zaprta. V svojem strahu je tekla po Ernesta; on si ni dolgo premišljal: naslonil se je na zaprta vrata, vdala se je ključavnica, odprl se je strašen prizor. Oče in mati sta ležala na postelji, kakor ležita zdaj;

take naj si izbere po dobrem in tehtnem prevdanku naše ljudstvo samo po svojem prepričanju, ako hoče, da bo dočel deželni zbor res deloval v njegov blagor.

Slovanstvo in Hrvati.

Ni še dolgo temu, kar se je v naši najbližji bližini, na Hrvatskem, še divjal silen boj med dvema bratskima narodoma, hrvatskim in srbskim, dasiravno ju ne loči pravzaprav čisto nič, saj govorita isti jezik, saj ga ne spoznaš Srba od Hrvata, dokler ti sam ne pove, h kateremu narodu pripada, in ta boj so umetno podnetivali sovražniki obeh narodov, postavljajoč med nju razliko po — veri. In tudi dandanes je še med Hrvati stranka, katera ne priznava Srbom pravice do obstoja na hrvatski zemlji ter tako neti med obema narodoma gnjev in sovraštvo. Da pri taki stranki ne more biti niti pomisleka o kaki jugoslovanski misli, je potemtakem umevno samo po sebi, in rajno tako je umljivo, da je taka stranka največja zapreka uresničevanju jugoslovanske vzajemnosti. Taka stranka na Hrvatskem so „čisti pravaši“, ali kakor se imenujejo po njihovem sedanjem vodji, Frankovci. Šele v zadnjih časih se je začelo na Hrvatskem resnejše misliti o jugoslovanski skupnosti, in posledica temu je bila vsaj delno sporazumljenje Hrvatov in Srbov, katero je našlo izraza v hrvatsko-srbski koaliciji v hrvatskem in ogrskem državnem zboru.

Slovenci, ki smo se že od nekdaj živo zavzemali za jugoslovansko bratstvo, smo z žalostjo motrili medsebojni boj jugoslovanskih narodov, in nihče ni bolj želel bratske sloge in bratskega sodelovanja vseh Jugoslovancev na vseh onih poljih, na katerih nam skupnega delovanja ne onemogočujejo razne državne ograje. Zato smo tudi vedno z zadovoljstvom spremljali vsak pojav zblizanja Jugoslovancev, obenem pa tudi najstrožje obsojali vse, kar naj bi delalo zapreke čim najožjemu združenju vseh jugoslovanskih narodov. Posebno pa je naš list vedno največjo pozornost posvečal jugoslovanskim razmeram, osobito onim na Hrvatskem, ter skušal v našem narodu pobuditi čim največje zanimanje zanje, vedoč, da more le temeljito poznavanje drug drugega biti temelj vsakemu skupnemu delovanju. K temu spoznavanju razmer, mislimo, da bo precej doprinesel članek, ki ga čitamo v zagrebškem „Pokretu“ pod naslovom, ki smo ga postavili na čelo temu spisu in ki se glasi:

„Že zdavnaj se je začel boj med dvema principoma, ki hočeta zavladati v hrvatski politiki. Enega zastopa Frank in njegova stranka, a drugega koalicija, in posebno pa napredna stranka. Frank in njegova stranka ponujajo vse svoje sile in sile hrvatskega naroda tujcu (Članar ima v mislih velikoavstrijsko idejo, ki jo zastopa dr. Frank. Op. ured.) in pričakujejo od tujca kot nagrado svobodo in edinstvo Hrvatske. Hrvati in Hrvatska naj bi bila predstraža monarhiji proti slovanski politiki, ki prodira z Balkana, a monarhija in zapad (Nemčija?) bi nagradila Hrvatsko, ali bolje: napravila bi jo močno in samostojno državo, da bi bila predstraža in obramba čim močnejša. Zato je z vso silo treba udariti proti Srbom na Hrvatskem, ker oni zastopajo slovansko politiko na Hrvatskem. Hrvati naj bi bili torej policija, in to policijsko politično ekspozituro je treba okrepiti, in njen gospodar se bo že pobrigal za bodočnost in moč te ekspoziture. Enako je delal tudi Jelačić, v bistvu enako tudi Nikola Zrinjski, isto tudi kralj Zvonimir po tradiciji, ki se je ohranila do danes. Stoletja je Hrvat služil sedaj temu, sedaj onemu, pričakujoč od onega, kateremu je služil, nagrade za svoj narod. Priznat se mora, da je to bila plemenita in nesebična

požrtvovalnost. Ni se iskalo nagrade zase, temveč za svoj narod.

Oni drugi, naš (hrv.-srb. koalicija) princip pa hoče, da ne bodi hrvatski in srbski narod nikogar predstraža, nikogar politična ekspozitura, da ne bodi hlapec niti vzhoda niti zahoda, temveč da bodi svoj in da se s svojo močjo briga za svoj napredek in za svojo bodočnost. Niti komu hlapčevati, niti od koga pričakovati nagrade, a še manj kake okrepitve. Mi nočemo, da bi naš narod hlapčeval tujcu zaradi nagrade za to hlapčevanje, temveč da dela sam zase, če pa korist hrvatskega naroda soglaš s koristjo koga drugega, pa vidimo v tem razlog za medsebojno pomoč. Napredna stranka navaja narod na to, da naj nikdar ne služi tujcu na račun neke nagrade.

Ne krivimo drug drugega izdaje in „koritarstva“, temveč pogledimo resnici v oči in delajmo po tem.

Ako je hrvatski narod imel do sedaj morda kako korist od tega, ko je hlapčeval Dunaju, Rimu, Zapadu, bo li imel od sedaj več dobička od tega, ali bo li imel večjo korist, ako se postavi na lastne noge?

Nagrade Dunaja, Rima in Zapada so današnje razmere. Kaj je dosegel Zvonimir, kaj Nikola Sigetski, kaj Jelačić? To kar imamo mi danes! Robstvo in neznosne razmere. A danes? Ako hoče monarhija Hrvatov dobro, pa se boji Srbov in Slovanov, naj naredi Hrvatsko veliko, svobodno in srečno, pa bo sreča, svoboda in slava lažje in hitreje pritegnila Srbe k hrvatski ideji kakor vsa preganjanja. Ni treba habsburški monarhiji pretvarati Hrvatske v svojo trdnjavo, v kateri bi bil velik del naroda vključen v sužnje verige, in iz katere bi na drugi del naroda zevali ubojni topovi, temveč naj monarhija pretvori Hrvatsko v raj, in vanj naj se rešuje oni del našega naroda, ki je še izven njega, pa naj se imenuje Hrvat ali Srb. Zakaj bi moral Hrvat najprej uničiti eden del svojega lastnega naroda? Zakaj naj ubijamo sami sebe zato, da ostanemo živi? Čemu naj prelivamo lastno kri, da se stem okrepimo, in kako naj se okrepimo na ta način? Ako se hoče kdo v Hrvatski obvarovati tujega napada, ali bolje rečeno, ako kdo hoče, da mi ne pobegnemo ven, zakaj nam ne stori dobro, da nam tudi ne pade na um, da zbežimo kam drugam? Zakaj naj mi, ako se nam vsem godi slabo, kakor se nam, ubijamo one, ki baje iščejo pribežališča drugje, zakaj naj bi morali pobiti te, ki hočejo bežati, in da bomo potem dobili nagrado! Zakaj nam vsem takoj ne store dobro oni, ki se boje, da bomo pobegnili?

Brezdvomno se lahko zaključuje iz vseh teh pojavov, da nas tujec hoče izrabiti v svoje svrhe! Na ta način niso Hrvati še nikdar nič dobili in tudi ne bodo!

Po vsem tem je naravno vprašanje, ali bodo mogli Hrvati sami odbiti naval, ali se bodo mogli z lastno močjo obraniti sovražnika, da vsaj rešijo svoj obstanek? A še važnejše vprašanje je, ali si bodo mogli z lastno močjo priboriti boljši položaj? Ali velja torej princip napredne stranke?

Velja. Okrepili smo se, ker smo postali isto s Srbi in smo se pomnožili za toliko, kolikor je Srbov. Tako ojačeni bomo lažje našli zaveznika, ki se mora ubraniti istega sovražnika, s katerim se tudi mi borimo. Ali tako, ali nikakor.“

Tako članar v „Pokretu“, glasilu hrvatske ljudske napredne stranke. Članek je vreden, da se ga pazljivo prebere in temeljito preštudira, kajti marsikaj je v njem sicer prikrito, toda dovolj jasno povedanega, kar je vredno, da premisli vsak, komur jugoslovanska misel ni prazna pena. Morda dodamo v kratkem temu članku nekoliko komentarja.

grgrala sta in ječala. No zdaj je bolje, zdaj gre menda h koncu ...

Da gre h koncu, tega Ernest ni hotel povedati; toda Minka je s strahom ljubečega otroka slutila gotovost iz njegovih oči. Povedal ji je, da je našel na mizi stekleničico, čisto podobno tisti, iz katere sta jemala obadva skupno zdravilo; a z motiti sta se morala, kajti vsebina je bila druga, samo za zunanjo rabo, zavžita pa smrtonosna.

No, vse upanje še ni izgubljeno, je rekel Ernest. A hotel je, da se prepelje roditelja v bolnišnico. Takrat ga je prosila Minka s povzdignjenimi rokami, naj uredi tako, da se to ne zgodi. Če je le količkaj mogoče, naj se ne zgodi! Če jima je umreti, naj umreta doma. Toda ona jima hoče streči; in v zvezi z njegovo skrbjo in z močjo njegove znanosti jima morda otme življenje. In da drugi ne bodo vedeli: da ne bodo šli za njima pogledi surove radovednosti ...

Res se je napravilo tako, da nihče v hiši ni znal, kaj se je zgodilo. Ernest je storil sam, kar je bilo v prvem hipu mogoče; nato je hitel od doma in se je vrnil z dvema resnima, postarnima gospodoma. Vsi trije so se trudili okrog roditeljev, šepetali so, majali so z glavami in kimali. Potem so šli; Ernest jih je spremil, vsak hip se mora vrniti. Minka ga čaka z blazno nestrpnostjo; v

naslonjaču poleg postelje sloni, mater drži za hladno roko in ihti ... Na sveti večer!

Koraki! ... Ernest se je vrnil in stoji pred njo.

„Kaj je? Povej mi resnico: zdaj, takoj mi povej vse! Daj mi upanje, ali pa mi vzemi poslednjo nado ...“ Oklenila se ga je in mu je pogledala v oči s tako gorečo prošnjo, da si govori sama v svoji duši: „Ne, zdaj me ne more varati; v tem trenutku ne!“

Vse ji naj pove. Vedeti hoče, kako je z njima. Nosilabo, kar ji nalaga usoda, samo da ji vzame iz duše to strašno, dušečo in pekočo negotovost. Ali plapolala le še en plamenček upanja v teh dveh zastrupljenih telesih? O, potem hoče moliti, potem si hoče naložiti pokore, ki se zde človeku neznosne; nikdar več noče pokusiti čaše veselja, ki se ponuja mladi, krasni ženski; vsemu se hoče odreči, vsemu, na veke.

Zdravnik ji boža vitke, gladke bele prste, ki se oklepajo njegove roke, in ji odgovarja z obotavljajočim se glasom.

Ugodno res da ni, prav zares ni ugodno. Strupeno zdravilo in dvoje oslabilih teles: saj nista bila nikoli prav posebno zdrava! Odpor, ki se z njim ustavlja njiju življenjska sila, je le majhen, majhen. Toda gode se čudeži; dela jih narava, tam, kjer peša umetnost zdravnikov. If

Politični pregled.

Državni zbor.

Državni zbor je ebenem z nagodbenimi predlogami sprejel tudi predlog češkega poslanca Schillingerja, v katerem se naroča vladi, da naj opozori ogrsko vladu kot drugega kompaciscenta avstrijsko-ogrsko pogodbe, da je v svrhu uspešnega razvoja vseh narodov in okrepitve cele monarhije nujno potrebno, da se ogrski narodnostni zakon iz l. 1868 izvede v duhu polne svobode, pravice in humanitete. Predlog je naperjen proti zatiranju nemadžarskih narodnosti na Ogrskem in je izzval v Budimpešti seveda velikansko „ogorčenje“, a tudi na Dunaju v vladnih krogih velikanske zmešnjave.

Ministrski predsednik baron Beck je v torek izjavil, da vsebuje ta predlog vmešavanje avstrijske zbornice v samostojne ogrske zadeve ter zato vlada ne more izvesti zahtev, izraženih v predlogu. Obenem pa je tudi takorekoč grajal zbornico vsled tega sklepa, češ da naj se v prihodnje vzdrži takih vmešavanj v ogrske zadeve.

Z ovirom na to izjavo se je oglasil k besedi češki radikalec Choc ter predlagal, da se o njej takoj otvori debata. Po posredovanju posl. Kramarja je Choc izpustil iz svojega predloga besedo „takoj“ in nato se je njegov predlog, da se otvori o izjavi ministrskega predsednika debata, sprejel z vsemi slovanskimi, razun poljskega kluba, socialnodemokratskimi in večino krščanskosocialnih glasov, kar je seveda pri vladi povzročilo precejšnjo poparjenost, a po državni zbornici se je že govorilo o Beckovi demisiji, kajti sklep, da se otvori razprava o njegovi izjavi, je bila zanj popolna nezaupnica. Ministrski svet se je baval s tem sklepom, a kaj se je sklenilo, ni znano. Posebno pozornost je pobudilo to, da je dr. Lueger glasoval za Chocov predlog in ž njim večina krščanskih socialcev, dočim sta ministra dr. Gessmann in Ebenhoch z ostalimi krščanskimi socialci glasovala proti, vsled česar se sedaj govori o razporu v krščansko socialni stranki.

V sredo se je razpravljalo o proračunskem provizoriju in državnem proračunu in sicer najprej o nujnosti predloga. Posl. Hribar izjavlja, da se strinja s poslanecem Klofačem, ki je ugovarjal, da se proračunski provizorij in proračun obravnavata skupno. Vzlic temu, da nima zaupanja do vlade, bo glasoval za proračun radi večjih podpor, ki so namenje v proračunu za Dalmacijo. Nujnost predloga se je sprejela, nakar se je prešlo v generalno razpravo.

Ob koncu se je grof Sternberg interpetiral podpredsednika Žacka glede demisije Beckove, češ da naj se čuva čast zbornice in se jo obvešča o položaju. Podpredsednik ni dal na to vprašanje jasnega odgovora.

V četrtek je nadaljevala razprava o proračunu. Izmed govornikov omenjamo poslanca Grafenauerja, ki je začel svoj govor slovenski ter potem tudi v nemškem jeziku obširno govoril o žalostnih razmerah koroških Slovencev, o germanizaciji, ki se izvaja uradnim potom, posebno pa v šoli. Poudarjal je, da vlada in Nemci delujejo edino na to, da bi Slovenci čim prej izginili na Koroškem. Končno je zahteval uvedbo šestletne šolske dolžnosti od 7. do 13. leta, s sledečim triletnim šolskim poukom. Ministrski predsednik baron Beck je poudarjal, kako je zbornica s sprejetjem nagodbenih predlog pokazala svojo vztrajnost in delavnost ter jo pozivljaj k nadaljnjemu resnemu vztrajnemu delu, posebno glede državnega proračuna. — Češki radikaleci, Rusini in soc. demokrati so umaknili vse nujne predloge, in stem je dnevni red prost. Po sprejetju računskega provizorija pride na vrsto postava o sladkornem davku.

Dalje v prilogi.

morda se posreči neskončni požrtvovalnosti hčere, da reši, kar se zdi zdravnikom komaj še mogoče rešiti ...

Grgrajoč krik se izvije dekletu iz ust. Megla se ji storila pred očmi. Poslednja kaplja krvi ji je izginila iz prepadenega obraza.

Sama sebi je lagala: njena moč ne zadošča, da bi prenesla vso resnico. Ne, ne! Svojih roditeljev noče izgubiti. Čudna misel ji šine po možganih. Misel, kakršno more vdahniti le ljubezen otroka, kadar obupava.

Na kolena je padla pred Ernestom. Objema jih, krčevito jih stiska s trepetajočimi rokami, in kliče:

„Ernest, če ne obeh, reši mi vsaj enega, vsaj enega! Očeta ali mater! Enega žrtvujem, če mi ostane drugi. Ne hodi od mene, Ernest, prosim te. Ostani! Iztrgaj vsaj enega objemu smrti! Ti moraš vendar vedeti pomoč! Reši me, da ne zblaznim! Vsaj enega mi otmi, in spet se bom smejala; hvaležno bom pozdravljala ta dar!“

Ernest jo je dvigil s tal; naslanja jo k sebi, poljublja jo in govori rahle besede. Saj je še upanje, dokler je le iskrica življenja v njih. Najboljši zdravnik je v takem slučaju narava. Sestri usmiljenki — ravnokar sta bili prišli — da vesta vse, kar je treba. In tudi on ostane: vso noč ostane pri nji, da ji ne bo pretežko ...

Ure teko, strašne ure. Bolnika dihata težko, niti zarek nade se ne pokaže. Minka ihti v Ernestovem na-

Gospodarska zbornica.

Gospodarska zbornica je v sredo obravnavala avtomobilno jamstveno postavbo. Grof Czernin in knez Rosenberg sta zahtevala, da se postava vrne komisiji. Justični minister Klein je odločno zagovarjal svoje stališče, da mora ljudstvo imeti jamstvo, da se bo varovala pravica oškodovancev po avtomobilih. Postava se je končno sprejela z majhnimi spremembami. Zbornica se bavi nato z nagodbenimi predlogami, katere je sprejela neizpremenjene.

Volitev v delegacije.

V posebni seji v sredo zvečer so se izvršile volitve v delegacije. Izvoljeni so za Češko: 5 Čehov, 1 češki, 1 nemški soc. demokrat in 3 Nemci, namestnika 1 Čeh in 1 Nemec; za Dalmacijo: Vuković, namestnik Dublić; za Galicijo: 6 Poljakov, 1 Rusin, namestnika 1 Poljak in 1 Rusin; za Dol. Avstrijsko: 2 kršč. soc., 1 soc. demokrat, namestnik kršč. soc.; za Gor. Avstrijsko: 2 kršč. soc., namestnik kršč. soc.; za Solnograško: 1 kršč. soc., namestnik kršč. soc.; za Stajersko: Hagenhofer (kršč. soc.), Hoffmann-Wittenhof (nem. nar.), namestnik Schoiswohl (kršč. soc.). Prihodnje leto se izvoli Slovenec. Za Koroško: Dobernig, namestnik Waldner; za Kranjsko: dr. Šusteršič, namestnik dr. Krek; za Bukovino: 1 Rumunc, namestnik Rumunc; za Moravsko: 3 Čehi, 1 Nemec, namestnika 1 Čeh in 1 soc. dem.; za Tirolsko: 1 Nemec, 1 Italijan, namestnik Nemec; za Predaljsko: 1 Nemec; za Istro: dr. Laginja, namestnik Mandić; za Goriško: Faidutti, namestnik Bugatto. Ker se klerikalca dr. Gregorčič in Fon nista hotela sporazumeti z naprednjakom Štrekljem, so goriški Slovenci oškodovani za enoletno zastopstvo v delegacijah. Za Trst: Pittoni, namestnik Scabar. Potemtakem imajo v delegaciji Čehi 8 mest, Poljaki 7, Slovenci 1, Hrvatje 2, Rusini 1, Italijani 2, Rumuni 1, Nemci 14, soc. dem. 4, med temi češki 1, nemški 2 in italijanski 1. V prejšnji delegaciji so imeli Nemci 19, Slovani 17, Italijani pa 4 mesta.

Jugoslovanska Zveza.

Jugoslovanska Zveza je sklenila sedaj izjemoma glasovati za proračun, ker so v njem zadržane večje svote za Dalmacijo.

Hrvatska.

Ban Rakodeczay se je mudil več dni v Budimpešti ter konferiral z ogrsko vlado. Mnogo se je že govorilo o njegovem odstopu in njegovem dozdavnem nasledniku baronu Rauchu, ali kakor vse kaže, bo Rakodeczay le še ostal ban, dokler ne izvede saborskih volitev, ki se bodo najbrž izvršile dne 21. januarja; ako se posreči Rakodeczayu pri volitvah dobiti večino, potem bi najbrž še ostal na svojem mestu.

Rakodeczay ima baje pakt s Frankovo stranko in ima na svoji strani tudi krščanske socialiste. Upa tudi, da bo dobil na svojo stran pristaše bivše narodne stranke.

V volilni boj na Hrvatskem bo stopilo vsega skupaj sedem strank. Boj bo gotovo hud, a upati je, da bo iz tega boja izšla hrvatsko-srbska koalicija toliko močna, da bo tudi še nadalja odločevala v hrvatski politiki.

Ogrski državni zbor.

V ogrskem državnem zboru je grof Teodor Batthyany čim najostreje obsojal „vmešavanje“ avstrijskega državnega zbora v ogrske zadeve, češ da se to protivi vpljivosti in parlamentarni dostojnosti, na kar so mu nekateri madžarski poslanci pritrdjevali s klici: *p r i t e p e n a*

ročju; sestre šepčeta med seboj. Pozno je že. Kakor svinec se je razlilo po udih. In naposled ji pade nekaj na oči: pol omedlevica, pol spanec...

Zbudi se, ležeča na divanu. Strahoten molk je krog in krog nje. Sestri usmiljenki sta zadremali. Jedva da moti slabotno sopenje bolnikov neznošno tišino: toliko da se še sliši. Ernesta ni; tudi on jo je zapustil! Ali pa je šel in se vrne... Sama je. Krila smrti drhte v polrazsvitljeni sobi.

In zdajci se zazdi Minki, da vidi smrt samo, ki stoji pred njo. In vsa drugačna je, ni si je mislila takšne; nič kose nima, niti ure v roki; snežnobela je njena halja, krotek in ženski je njen obraz. Stopila je k dekletu in ga gleda z neskončno milobo.

Minkina velika bolest se je raztopila v potoku solza. In solze so ji olajšale srce. Našla je besed, laskavih besed, kakršne ve le hči, ki prosi za življenje svojih staršev, besed, ki se jim niti smrt ne more ustavljati.

„Vsaj enega mi pusti“, tako jo roti, „vsaj enega! Vdala sem se v to, da sta tvoja in ne terjam pravice: milosti te prosim. Pusti mi vsaj enega! Bodi usmiljena, usmili se otroka, ne daj mu ostati samemu na svetu!

Rahel usmev gre čez obličje smrti. In Minka jo sliši, ko izpregovori: čudovit je njen glas, kakor petje v nadzemskih višavah.

„Ker tako ljubiš svoja roditelja, o hči, naj se Ti izpolni tvoja želja. Pustiti Ti hočem enega izmed njiju. Toda katerega naj ti pustim?“

banda. Predsednik Weisskirchner da je s svojo izjavo hudo kršil ustavnost in neodvisnost Ogrske. Sprejetje Schillingerjevega predloga je imenoval infamnost, vsled česar ga je predsednik Justh pozval na red. Ministrski predsednik Wekerle je poudarjal, da ogrska vlada odklanja vsako tuje vmešavanje in da bo zahtevala garancije, da se kaj takega ne zgodi več. Državni zbor je pozval vlado, da naj se vtika v notranje ogrske stvari. To je brezprimerno. Prepričan je, da se avstrijska vlada ne strinja s tem predlogom, ali ako bi se strinjala, ne bi se našla ogrska vlada, ki bi trpela tako vmešavanje. Vlada bo odločno zahtevala zadoščenje in bo poskrbela, da se v bodoče več ne pripeti kaj takega. Zbornica na to nadaljuje razpravo o kvotni predlogi.

Ogrska delegacija.

V ogrsko delegacijo so bili izmed Hrvatov v državnem zboru izvoljeni predsednik saborskega kluba koalicije dr. Medaković ter poslanca Barčić in Vinković, za namestnika pa Babić-Gjalski. Iz magnatske zbornice je izvoljen Hrvat podmaršal Tomićić.

„Zarota“ v Črni gori.

Iz Kotora se poročajo o dogodkih v Črni gori naravnost grozne vesti, katere, ako tudi samo deloma odgovarjajo resnici, kažejo, da vlada sedaj v Črni gori res najhujše tiranstvo in barbarstvo. Poročila pravijo, da je policija aretovala starega vojvodo Radovića, očeta bivšega ministrskega predsednika Andreja Radovića, z njegovim sinom Milošem, ki je bil preje sekijski načelnik v vojnem ministru. Oba sta bila vkovana v težke verige in vlada ju je dala zapreti v ječo na Cetinju. Vladni pristaši so v Nikšiću razdejali vse hiše, katerih lastniki so bili opozicionaleci. Vladne bande so napadle tudi hišo vojvode Plamenca v Cernici, Marušića v Danilovem gradu in posestvo bivšega poslanca Piletića v Piperih. Piletićeva rodbina se je postavila v bran. Dva napadalec sta bila ustreljena, eden pa težko ranjen. Končno se je četi posrečilo zlomiti odpor Piletićev, nakar so jih vklenili in odvedli v ječo v Podgorico. Piletićeva hiša je bila razdejana. Takisto je bila demolirana tudi hiša bivšega poslanca Markovića. Pet Markovićeve hčere je junaske branilo domačo hišo ter ranilo več napadalec. Končno jih je vladna banda le premagala ter jih odvedla, vklenjene v verige v zapor. Ob takih grozodejstvih se pač ni čuditi, ako bi se v resnici kdo zarotil.

Dogodki na Ruskem.

Obravnava proti portarturskim poveljnikom prinaša na dan stvari, kakor jih ni bilo pričakovati. Po izpovedbi priče bi se bila trdnjava še dolgo časa, najmanj pa lahko še par mesecev vzdržala. Dne 31. decembra 1904 je bilo v trdnjavi še 22.434 za boj sposobnih vojakov, 6281 bolnikov in 3645 vojakov ne spadajočih v fronto. Na pozicijah je bilo 12.180 mož. Hrane je bilo in sicer moke za 40 dni, zdroba za 22, suhorja za 15 dni, čaja za par mesecev, konzerv za tri mesece. Japoncem se je ob predaji trdnjave izročilo čez 170.000 pudov raznih živil. Civilno prebivalstvo je bilo preskrbljeno s hrano do meseca marca. Trdnjavsko topništvo je na dan kapitulacije imelo 312 topov, 31.845 krogel in 1.255.939 patron. Vseh topov v Port Arturu je bilo 2951. Poleg prej omenjenega streljiva je bilo na razpolago še čez 20.000 drugih topovskih krogel. Pri obranavi o predaji postojanke Kinčū, o kateri se je izrazil kot priča zaslišani general Kuropatkin, da se ne da opravičiti, je odgovoril Stössel, da je dobil od Kuropatkina brzojavko, da naj poskrbi za prvočasno

Vzklik veselja se izvije njenim prsim, kakor da je zavriskalo vse telo.

„Izberi!“ govori smrt. „Minute beže, kratek čas ti je dan. Kateremu naj prizanesem? Koga naj ti pustim? In koga izročaš meni?“

Tu zastane Minki beseda in ledena groza jo izpreleti.

Katerega naj žrtvuje. Dobro mater? Ali veselega in ljubeznivega očeta? Kako nespametno vprašanje! Ali more njena ljubezen izbirati?

„Govori!“ sili smrt.

„Ne vprašuj me!“ Zobje ji šklepečejo, ko govori. „Vzemi in ne vprašuj. Enega mi pusti in vzemi drugega brž.“

„Katerega?“

Minka hoče govoriti, a ne more, ne najde več besede. Misel, da naj ona razsodi, kateri njenih roditeljev naj bo žrtev smrti, ji jemlje besedo in um. Blazno ji utriplje kri za senci.

Vstala je, vrgla se je med roditelje in med smrt. Svoje lastne prsi ji nastavlja, sama sebe ponuja v odkup.

Nobenega noče žrtvovati! Naj ji iztrga obadva, ako more. Toda za to ceno, da bi bila ona, hči, sodnica, ki razsodi življenje in smrt očeta ali matere, se odreka.

„Obadva vzemi! Obadva mi pusti!“

„Govori!“ priganja smrt. „Koga mi daš?“

„Vzemi mene! In pusti ju živeti!“

izpraznitev te postojanke, na kar je Kuropatkin ostro odvrnil: „Od pravočasne izpraznitve do predaje postojanke brez boja je velikanski korak.“ Velikansko zanimanje obuja zaslišanje časnika Nošina, ki je odkril celo portartursko zadevo in bo zaslišan te dni.

Nemiri v Perziji.

Perzija se v zadnjem času vlada ustavno, ali kakor je videti, razmere v tej državi še niso dozorele za tak način vladavine, kajti nenadoma se je pojavil državni prevrat, ki ne obeta najboljšega. Šah je dal ministrskega predsednika in še par drugih ministrov vreči v ječo, a irregularne čete so začele obstreljevati državno zbornico. Najbrž nastane popolna meščanska vojna, ako se šah ne uda zahtevi parlamenta, da se zopet vzpostavi ustavna vlada. Parlament je izjavil, da se ne razide, dokler mu ni to zagotovljeno. Šele ko je šah odposlanstvu državne zbornice zagotovil, da bo v najkrajšem času pojasnil svoje postopanje, se je zasedanje odgodilo. Po teheranskih ulicah se vrše boji med vojaštvom in pristaši parlamenta. Vojaštvo je zastražilo šahovo palačo, pristaši parlamenta pa državno zbornico. S parlamentom je tudi vsa duhovščina. Upanje je še, da se vsa zadeva uredi mirnim potom. Nemški časopisi pripisujejo vzrok šahovega nastopa proti parlamentu ruskemu vplivu.

Družba sv. Cirila in Metoda

18. decembra 1907.

Družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani je poslala tvrdka A. & E. Skaberne v Ljubljani od prodaje družbinega platna prispevek za leto 1907 200 K.

*

Družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani je poslala tvrdka Fran Kollman v Ljubljani od prodaje družbinih cilindrov prispevek za l. 1907 v znesku 258 K 52 h in iz njegovega nabiralnika 10 K; skupaj 268 K 52 h.

*

Družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani poslal je lastnik „Glas Naroda“ g. Fr. Sakser, New York, nabrani znesek 85 K.

*

Računske listke družbe sv. Cirila in Metoda so naročile nadalje sledeče tvrdke: Dr. Štefan Rajh, odvet. kandidat za podružnico Celje; gostilna Tratnik, Ljubljana; Josip König, Vransko; hotel Ilirija; ženska podružnica, Kamnik; Franc Selak, Bučka; Albertina Arko, Ribnica; Simon Drašček, trgovec, Kobarid; gostilna „Perles“, Marica Gaber, Ljubljana; Miška Pavla, gostilna pri „Dolenjski železnici“, Novo mesto; Ivan Grad, Beričevo; gostilna And. Podboj, Ribnica.

*

Prve ali zadnje igre dobiček družbi sv. Cirila in Metoda. Prav zimski čas s svojimi dolgimi večeri vabi marsikoga k zabavni igri, ki naj mu nadomešča razvedrilo v naravi. Tarokisti, doministi, keggljaci in drugi igralci, ob vsaki priliki vsaj en krožec za slovenstvo!

*

Ljudske knjižnice tudi prispevajo za našo družbo. Vsaka knjiga, ki se posodi, se kolekuje z narodnim kolekom v prid družbe sv. Cirila in Metoda. Vsa čast g. juristu Črnetu, ki uporablja vsako priliko v proslavo slovenstva.

*

Kako pospeševati družbo sv. Cirila in Metoda? Razni rođoljubi stavijo razne nasvete.

Sestri usmiljenki se zdaj bavita z njo. Ravno kar se je zdramila. Solnce stoji visoko; skozi okna sije Sveti dan. Minka gleda plašno in zmedeno okrog sebe.

Nič ji ni jasno, kako se je zgodilo vse to. Sestri gledata veselo in prijazno: roditeljema se je zboljšalo, — o b e m a, ker ni hotela pregrešno žrtvovati enega izmed njiju. Pri popolni zavesti še nista, toda rešitev je skoroda gotova. Ernest je bil že tukaj in se kmalu vrne nazaj.

Minka se smehlja, čudno se smehlja, tiho in ponosno. Saj ve, da je ona sama iztrgala smrti očeta in mater.

Zdaj dišeta mirneje; ležita, kakor bi spala. Tiho in plaho stopi hči od enega do drugega in jima poljubi čelo. Slučajno, čisto slučajno se ozre po sobi. V kotu stoji očetova pisalna miza. Čudno, kako je danes vse v redu na nji. In nekaj nerazjasnlivega žene hčer, da stopi bližje in pogleda.

Ah, kaj je to? Na zgornji polici leži pismo v belem ovoju, z napisom: „Moji hčeri Minki.“ Pisava je očetova.

Roke ji trepečejo, ko seže po njem. In slutnja vstane v njeni duši, tako gorostasna in tako nezmisljena, da se ji upre zadnja misel v možganih. Sestri ne smeta vedeti, Bog ne zadeni...

Minka sedi na nizkem stolu, za gardino pri oknu in čita. Črke ji plešejo pred očmi; čita že tretjikrat in še ne verjame.

Služil naj bi kinematograf, tudi nepraktičnega odkrivanja se moremo močje odkrižati, ako plačamo naši družbi letno 2 K; priporočajo se družbini automati, narodni znaki mesto plesnih kotilijonov itd. Družba sv. Cirila in Metoda pozdravlja z veseljem vsak praktični nasvet, po katerem bi se mogla podpreti blagajnica in po njej koristiti Slovenstvu. Na dnevnem redu so sedaj: oglednice, narodni kolek, računski listki, družbine sprejemnice in drugo družbino blago, ki je izkazuje koledar za l. 1908 na str. 163 do 167.

Dnevne vesti.

— **Taktika „Jugoslovanske Zveze“ in poslanca Hribarja** je našla svojo pot tudi v glasilo narodnonapredne stranke, v zeleno „Slovenijo“, seveda po gotovih ovinkih okrog „Slovenskega naroda“. Oficijelno glasilo si je namreč dovolilo samo par besednih brezpomembnih izprememb „Narodovega“ članka ter ga v celoti priobčilo na uvodnem mestu. Naš list je že izrekel svoje pripombe k tej „nameravani“ breztaktični taktiki, in zato se ne bomo nanovo bavili žnjo, dostavimo naj le še, da se nam vedno bolj dozdeva, da je izšel ta članek iz peresa Ivana Hribarja samega, s čimer pa nikakor ne mislimo trditi, da bi bil vsled tega manj brezmiseln, temveč dobiva stvar še smešnejše lice, ko član „Jugoslovanske Zveze“ graja neodločnost večine, dočim je ravno ta član ravnal prvotnemu sklepu in tudi poznejšemu nastopu klubovemu ravno — nasprotno. Kako more poslanec Hribar, ki je sam glasoval za nagodbo, grajati večino kluba, da ni nagodbe obstruirala? To nam je neumljivo. Če je Hribar na zahtevo svojih volilcev, v čemer mu dajemo popolnoma prav, glasoval v nasprotstvu z ostalim klubom za nagodbo, mu pač ne pristojata pravica izrekat i grajo drugim članom kluba, ki so se manj oddaljili od prvotnega klubovega sklepa. Za tistega, ki ima sam več masla na glavi, ni preveč varno druge, ki ga imajo manj, vlačiti na solnce. Hribarjeva postfestna taktika torej napram njegovim klubovim kolegom, če že drugega ne, vsaj lojalna in honetna ni!

— **Čehi ne poznajo — Hribarja.** Čudno se nam je zdelo, ko smo čitali v čeških listih poročilo iz državnozbornske seje v sredo, ko je za poslanca Klofačem govoril poslanec ljubljanskega mesta Ivan Hribar. Iskali smo poročilo o njegovem govoru, pa ga ni bilo nikjer. Glasilo načelnika češkega narodnega kluba dr. Kramářa „Den“ poroča, da je za Klofačem govoril „poslanec dr. Rybar (lib. Slovinec)“, in glasilo češke agrarne stranke in ministra Praška „Venkov“ piše, da je govoril „poslanec Rybar“. Pač žalostno, da poročevalci tako vplivnih čeških listov ne poznajo našega Hribarja! (Žalostno za koga? — St.) Pripomnimo naj še, da „Neue Freie Presse“ Hribarja boljše pozna, pri njej je — dr. Hribar.

— **Prej hvala, sedaj palica.** Kar je bilo pričakovati, se je zgodilo. Komaj je potekel dober teden, kar je naše liberalno časopisje, na čelu vsem „Slovenski Narod“ in za njim njegova nezakonska hčerka „Slovenija“, slavilo dr. Janeza Evangelista Kreka kot najnovejšega misijonarja liberalizma med zakrknjenim klerikalstvom zaradi njegove izjave o ločitvi cerkve od države, a glejte, komaj je potekel dober teden, že so padli po njem, kakor po psu, ki se zateče v plesno dvorano, češ da je izpremenil svoje

„Ljubljena hči!“

Odpuisti ubogemu očetu!... Poneveril sem v naši banki svoto, ki je ne morem tako naglo nadomestiti, kakor bi bilo treba, da ne pride moja krivda na dan. Danes je še čas, jutri bo morda prepozno. Kar storim, je edina rešitev. Mati ne ve ničesar; nisem ji povedal. A brez nje ne morem živeti. Ernest je plemenit mož: on te ne bo zapustil. Ne preklinjaj me!“

In vendar je tako; poteze so očetove, biti mora resnica. Ah, to je bil torej vzrok tiste zmote z zdravilom. Čudno, da se ni prej že vprašala, zakaj.

In zdaj sta oteta, oče in mati. Zdaj je sramota pred pragom, sodniki in škodoželjne govorice ljudi. Ali ne bi bilo bolje, da sta umrla? Oče je ponevevil denar: morda je bila za ta denar večerja, ki jo je zavžila na predvečer vsega tega gorja, morda je kupljena zanjo obleka, ki jo ima na sebi!

Gnus in groza jo pretresata do najskritejše žilice v telesu. In kaj je zdaj njena usoda? Ernest je ne bo zapustil, bahaha! Ali pa bo trpela ona, da si oskruni z njo, s hčerjo defraudanta, svoje neomadeževano ime?

In z naslodo se je spomnila tisti hip, da je dala smrti sebe za življenje roditeljev. Tiho in oprezno, skrivaj, da ne bi videli usmiljenki, je segla v predal očetove mize na kraj, kjer je ležal njegov samokres. Kakor da ga je prihranil nalašč za njo.

Rahlo so se zaprla vrata sosednje sobe. Trenotek za tem je počilo; šipe so zacingljale. Umiljenki sta skočili pokoncu, iz mostovža je planil Ernest, oče se je prvokrat premaknil na postelji, mati pa je prvokrat zopet odprla oči in je slabotno dihnila:

„Minka!“

mnenje, da je popravil svojo izjavo, da se je hvalevredno podvrigel. Naš namen ni, sedaj preiskavati, ali je dr. Krek izpremenil svoje mnenje o ločitvi cerkve od države, razumeli smo ga takoj, ko smo imeli pred seboj njegov govor v celoti, a razumeli ga niso naši liberalci in so se mu, kakor navadno, vsedli na — lim. Vse sedanje ropotanje je zastoj, in ostane jim edino le blamaža. Zdi se nam, da tej gospodi precej manjka, da bi mogli slediti hvalevredno se podvrgujočemu dr. Kreku v njegovih govorih.

— **Dr. Benkovičovo narodno radikalstvo.** Slovenski neklerikalni listi so ob priliki državnozbornskih volitev poročali, da se je dr. Benkovič, ki se vedno kaže velikega narodnega radikalca, vezal s hrastniškimi Nemci proti kandidatu narodne stranke Rošu. Ker se mu je to tudi očitalo osebno, je sledila ona afera z bičem, katero je spravil dr. Benkovič pred sodišče, kjer se je pokazalo, da je bila ona trditev resnična. Glasom sodnega zapisnika akt okrožnega sodišča v Novem mestu Pr. IV. 4/7. 8. in 9. je izjavil vodja hrastniških Nemcev tovarnar Wiltschnigg pod prisego pred sodnijo v Laškem sledeče: „Ko se je pokazalo pri zadnji volitvi za državni zbor, da pride med Rošem in dr. Benkovičem do ožje volitve, sklenili smo mi Nemci v Hrastniku, da oddamo naše glasove pri ožji volitvi dr. Benkoviču, ako nam ta obljubi, da ne bo protiven našim prizadetjem, da dobimo v Hrastniku nemško šolo, ako že ne more ta prizadetja naravnost podpirati. To smo naznanili dr. Benkoviču pismeno. Ko je potem dr. Benkovič na Zidanem mostu imel shod volilcev, nas je o tem obvestil in jaz in Avgust Rückl sva se peljala na Zidani most, kjer sva govorila z dr. Benkovičem v navedenem smislu. Dr. Benkovič je omenil, da ne more nič storiti proti nemški šoli, ker je dano postavno število otrok, da pa bo kot zastopnik Slovencev v krajih, kjer so Slovenci v manjšini, isto zahteval. Nato smo mu obljubili, da glasujemo zanj in ne za Roša.“

Wiltschnigg, m. p.

Ravnatoke je izpovedal Rückl, industrijalec v Hrastniku. — Tako je torej dr. Benkovičovo narodno radikalstvo.

— **Sedemdesetletnica g. Antona Foersterja.** Serebna, ki so jo priredila ljubljanska pevka društva jublantu g. profesorju Antonu Foersterju v četrtek zvečer, je privabila pred slavljenčevo stanovanje ogromno množico ljudstva. Pevska društva so zapela tri zборе: „Pjevajmo“, „Nočni pozdrav“ in „Samo“ pod vodstvom koncertnega vodje g. Mateja Hubada. Med drugo in tretjo točko sta se v imenu pevcev poklonila g. slavljenču gospoda Hubad in dr. Ravnihar. G. Foerster se je iz okna zahvalil pevcem za izkazano mu počaščenje, zaključivši z besedami: „Na zdar pevcem! Ziveli Slovenci!“, nakar so se pevci in občinstvo odzvali s krepkim: „živio Foerster!“ Slavnostni vtis je precej motila cestna železnica, ki je med petjem vozila mimo pecev. Pač bi ne bilo škodovalo, ako bi itak prazni vozovi vsaj toliko počakali, da bi se bila pesem dopela do konca. — V petek dopoldne se je poklonila slavljenču deputacija „Zveze slovenskih pevskih društev“ ter mu izročila krasen srebrn venec. Polovico venca tvorijo srebrni lavorovi listi z zlatimi kroglicami, drugo polovico pa srebrni lipovi listi z zlatim lipovim cvetjem. Obe polovici ste zvezani z zlato pentljo. V sredi je nameščena srebrna lira z napisom: Antonu Foersterju ob njegovi sedemdesetletnici dne 20. grudnia 1907 „Zveza slovenskih pevskih društev.“ Venec je 60 cm visok in 48 cm širok. Gospodu slavljenču, sinu bratskega naroda češkega, ki je našel med nami drugo svojo domovino, katero je proslavil z lepo pesmijo, ponovno najodkritosrečnejše častitamo k njegovemu slavlju želeč mu, da bi preživel med nami še mnogo let v čast sebi in slovenski domovini.

— **Anton Foerster odlikovan s papeževim redom.** Papež Pij X. je podelil g. Antonu Foersterju ob priliki njegove sedemdesetletnice viteški križ sv. Silvestra v priznanje njegovih zaslug na cerkveno-glasbenem polju.

— **Društvo zdravnikov na Kranjskem** vabi na redni občni zbor, ki se vrši v ponedeljek 23. decembra ob pol 8. uri zvečer v salonu hotela „Union“, I. nadstr. Dnevni red: 1. Poročilo odbora: a) tajnikovo, b) blagajnikovo, c) knjižničarjevo. 2. Volitev: a) predsednika, b) ostalega odbora. 3. Sinčajnosti.

— **Samomor na ljubljanskem pokopališču.** V sredo popoldne se je ustrelil na pokopališču pri sv. Kristofu neki tujec, katerega se je potem iz spisov, ki jih je imel pri sebi, agnosciralo kot dr. Otona Brumlerja iz Gradca. Na posebnem listku so našli napisano, da se je ustrelil zaradi neozdravljive bolezni, in prošnjo, da se njegova smrt sporoči dr. Neumayerju v Gradcu in nekemu generalu v Berlinu.

— **Roparski umor ob kamniški progi** se je pojasnil v toliko, da je postal iz njega samoumor ali pa nesreča. Alojzij Prašnikar je bil zadnje čase nekoliko zmešan in je

vedno govoril o svoji smrti. V nedeljo je odšel v Kamnik, češ da gre po zdravila, in če jih ne dobi v Kamniku, pa da bo šel v Ljubljano. Denarja je imel pri sebi, ko je šel od doma, le 3 K 60 vin. Najbrž se mu je um še bolj omračil in tako je taval po polju ob železnici. Ali je potem samovoljno ali po nesreči zašel pod železniški stroj, seveda ni mogoče z gotovostjo dognati. Prašnikar je bil vdan žganju, kar je bilo tudi najbrž povod, da se je zmešal. Zapustil je osem otrok. Da je šel sam v smrt, zato govori dejstvo, da je bil v soboto pri spovedi in da je potem hotel delati oporoko. Ko je šel v nedeljo od doma, se je poslovil z besedami: „Bog vas obvarji, meni ni več živeti.“

— **Velik vlom v Ljubljani.** V noči med torkom in sredo se je izvršil v Ljubljani vlom, ki spominja na enako delo proslulih tržaških veletatov. Vlom se je dogodil v trgovini g. Jebačina. Vlomili so železna vrata ter se potem lotili Wertheimovke, kateri so odtrgali stransko steno. Iz blagajne so ukradli okrog 10.000 K denarja v bankovcih po 10, 20, 50 in 100 K, nekaj zlatov in drobiža. Tudi iz dnevne blagajne so pobrali kakih 80 K. V kuvertah se nahajajočih 500 K niso našli. Pri svojem delu so se krepčali z maraskinom in kislimi kumaricami. Vlom se je izvršil najbrž okrog dveh ponoči. Wertheimovka je delo tvrdke Becherin Schildenstein ter ni delala vlomilec posebne težave. G. Jebačin je bil proti vlamu zavarovan. Policija je storila vse, da zasači vlomilce, in prijela več sumljivih oseb, ki so pa vse dokazale svoj alibi. Na Mirju se je našlo orodje, ki je kakor kaže, prav nalašč narejeno za vlom, pa še ni dokazano, da se je rabilo pri tem vlamu. Pravega sledu o storilcih torej še ni.

— **Vlomilci v Ljubljani** so se prav pridno poprijeli svojega posla. V petek opoldne je nekdo vlomil v prodajalnico trgovca z glasbilo Kračmana na Sv. Petra cesti ter iz odprtega predala odnesel 100 K. Prišel je, vzel in odšel, in seveda nihče ne ve zanj, najmanj pa — policija.

— **Pasivna rezistenca poštних uslužbencev končana.** Ker je trgovinsko ministrstvo v zvezi s finančnim ugodilo zahtevam poštних uslužbencev, se je prenehalo s pasivno rezistenco, katera se je že tudi v Ljubljani precej poznala in sicer posebno pri tovarni pošti, katera je imela precej zamude. Poštним uslužbencem gotovo iz vsega srca privoščimo zboljšanje njihovega položaja.

— **Dostavljanje poštних posiljatev ob nedeljah.** C. kr. trgovinsko ministrstvo je odredilo, da se s 1. jan. 1908 opusti dostavljanje denarnih pisem, poštних nakaznic poštnege hranilnice urada, poštних nalogov in povzetnih posiljatev ob nedeljah, če ta ne pade na 1., 2. ali 3. dan v mesecu. Posiljatev pa, ki se imajo po posebnem selu vročiti stranki takoj, ko pridejo, se bodo dostavljale slej ko prej. Takisto ima tudi prejemnik zgoraj označenih posiljatev pravico, da vzame svojo posiljatev tudi na nedeljo med dopoldanskimi uradnimi urami, ne da bi mu bilo treba v to posebne izjave, ali plačati kake pristojbine.

— **„Dobrodelno društvo tiskarjev na Kranjskem“** priredi, kakor smo že poročali, v nedeljo, dne 24. decembra, ob 4 popoldne običajno društveno božičnico v sokolski dvorani „Narodnega doma“ s sodelovanjem „Ljubljanske društvene godbe“ na korist sirot umrlih tiskarjev. Z ozirom na dobrodelni namen je želeli čim najmnogostevilnejše udeležbe. Otroci se bodo obdarili s slaščicami, pecivom itd. Vstopnina za osebo 60 vin., otroci prosti.

— **Iz Dola pri Ljubljani.** Vsa dolška okolica trpi velikansko škodo, katero ji napravlja Bistrica, a vzlic temu se nihče ne zmeni zato, da bi se ta voda enkrat pošteno regulirala. Vedno nam preti povodenj, kakor hitro pride malo več dežja, a zato, da bi se kaj storilo ubogemu kmetu v prid ter ga obvarovalo vedne nesreče, zato gospodje pri zeleni mizi nimajo časa. I seveda, deželni odbor ne more nakazati svote za regulacijo Bistrice, ker deželni zbor vsled obstrukcije ne dela nič. Pri volitvah bomo pač poskrbeli za to, da pride za naš okraj tak poslanec v deželni zbor, ki se bo potegoval za naše koristi. Izbrali si ga bomo mi kmetje sami takšnega, kakoršnega si sami želimo. Tak bo vsaj delal za nas, ne pa za svojo čast in slavo in morda tudi le za svoj žep.

— **Most čez Savo v Tacnu** je odkupil cestni odbor ljubljanske okolice za 12.000 K od dosedanjega lastnika barona Lazarinja. Na mesto poškodovanega lesenega mostu se zgradi s pomočjo države in dežele železen most, na katerem se ne bo več pobirala mostnina, kakor se je dosedaj, kar je bilo seveda v veliko nadlego ljudstva in je oviralo promet. Pri komisijonalnem ogledu navzoča velika množica okoljskih prebivalcev je z veliko radostjo pozdravila to izpremembo.

— **Železniška postaja Bohinjska Bistrica** dobi po posredovanju deželne zveze za tujski promet novo ime, ki se bo glasilo Bistrica-Bohinjsko jezero. Naslov se izpremeni s 1. majnikom.

— **Bivši kaplan — protestanski pastor.** Bivši kapelan v Gorjah pri Bledu, Rudolf Cepuder, svoječasno eden izmed najnavdušenejših klerikalnih organizatorjev, je po poročilu „Slovenca“ prestopil k protestan-

tizmu ter se v Gradcu poročil z neko Švedkinjo, s katero se je seznanil na Bledu. Bajce pride kot luteranski pastor na Bled. Cepuder bo menda sedaj edini slovenski protestantski duhovnik.

— **Gasilnim društvom** je nakazal deželni odbor iz strašno-gasilnega zaklada sledeče podpore: ljubljanskemu 800 K; 32 po 200 K, 7 po 175, 27 po 150 K, 32 po 100 K, 9 po 75 K; vsega skupaj 16.450 K. Nemškim društvom se je nakazalo 2800 K. Zavarovalnice so vplačale v zaklad: „Slavija“ K 4050-55, „Vzajemna“ v Ljubljani K 2054-51 in druge v skupni svoti 19.126 K 70 vin.

— **Državna zveza avstrijskih hotelirjev** je sklenila na svojem zborovanju razne predloge v povzdigo tujskega prometa. Novi hoteli, zlasti v večjih mestih, se naj ne ustanavljajo, dokler ni tujski promet olajšan in bolj razvit. V odsek za tujski promet v železniškem ministrstvu se naj pokličejo tudi hotelirji. Od hišnega davka se naj odpiše hotelirjem v primeri kako so sobe zasedene, 30 do 40 odstotkov. Hotelirji ugovarjajo proti nedovoljenemu prenočevanju tujcev. Uredi se naj dolžnost jamčenja hotelirjev. Zveza se bo zanimala za razvoj letovišč, za vozne rede železnic in za brzovozne zveze najvažnejših krajev. Hotelir Lederer iz Opatije predlaga, naj vlada najostreje postopa proti vsem, ki brez dovoljenja prenočujejo tujce in naj se vlada ozira tudi na naznanila hotelirjev, ne le na naznanila uradnih oseb. V letoviščih naj se nikoli ne dajo hotelske koncesije čez potrebo.

— **Slovenščina kot uradni jezik prepovedana.** Občina Dobrna pri Celju je sklenila samo slovensko uradovanje, celjsko okrajno glavarstvo pa je ta sklep razveljavilo, češ da je protipostaven.

— **Promocija.** Na graški univerzi je bil promoviran doktorjem filozofije g. Avgust A p i h, sin profesorja in ravnatelja družbe sv. Mohorja v Celovcu. g. Jos. A p i h a. Žal, da se sin ni povel po očetu, odličnem slovenskem rodoljubu, kajti, kolikor nam je znano, se je na vseučilišču vedno kazal Nemca in je bil tudi član nemškega društva.

— **Gospodarske razmere med koroškimi Slovenci.** Pod tem naslovom priobčuje „Slovenec“ neki govor na slovenskohrvatskem klerikalnem dijaškem shodu v Zagrebu. Dolgo je trpelo, da je zagledal ta „govor“ luč sveta v „Slovencu“, saj bo že skoraj tri mesece, kar se je vršil ta shod, in boljše bi bilo, da ga je uredništvo shranilo za vedno, bi se vsaj ono ne blamiralo, kakor se je moral ž njim blamirati govornik, menda neki celovski bogoslovec. Poleg tega, da se bere kakih trideset vrst dvakrat, v sredi in na koncu, ne najdemo v celem govoru nikakih podatkov o gospodarskih razmerah koroških Slovencev, temveč celo vrsto neresnic in zmot, kakor n. pr., da se je slovenski kmet učil od nemških plemenitašev — kmetovati, spoznal nove koristne rastline in živali itd. Da, učil se je slovenski kmet kmetovati od njih, toda učili so ga z b i č e m p o h r b t u. Nemec se sploh ni brigal, niti plemenitaš niti škof, za poljedelstvo, temveč edinole z mečem in bičem v roki najprej vcepil Slovence krščanstvo, potem mu pa jemal, kar je pridelal. Vsi podatki, ki potem slede glede vknjiženih dolgov, posojilnic itd. se nanašajo na celo Koroško, ne pa na slovenski del. Kje je n. pr. resnica, da „imamo sedaj na Koroškem takih zavodov (posojilnic) — 330? Ako bi se res vsako leto prisilno prodalo 2000 posestev, bi že ne bilo v desetih letih nobenega slovenskega posestnika več. Torej mora to zopet veljati za celo deželo. Tako je skoraj s točko za točko, in s takimi „govori“ se upajo v javnost. Radovedni smo res, kake pojme morajo imeti oni, ki so poslušali ta govor, o gospodarskih razmerah koroških Slovencev, posebno pa še oni Hrvatje, ki tudi sicer niso preveč znani s slovenskimi, posebno pa s koroškimi razmerami. Take šušmarije pač nimajo drugih posledic, kakor da razširjajo krive pojme o slovenskih razmerah. Naj bi pač ljudje, kateri nimajo niti zmožnosti niti izkušnje v takih stvareh, pustili rajši stvar v miru, da bi ji vsaj ne škodovali, ker ji koristiti itak ne znajo in ne morejo.

— **Proti premestitvi slovenskega učiteljskega v Gorico** je protestiral tržaški mestni svet, češ da bi vlada s to premestitvijo žalila čisti laški značaj mesta Gorice in bi s tem le pospeševala v laško Gorico se vrivajoče slovanske čete. Proti temu protestnemu predlogu je govoril mestni svetovalec dr. S l a v i k poudarjajoč, da je Gorica glavno mesto pretežno slovenske dežele. V Gorici že obstoji slovensko žensko učiteljske, torej bi tudi lahko moško. Saj je celo mestni magistrat prisiljen vzdrževati slovensko ljudsko šolo. Sploh pa Gorica ni italijansko mesto, temveč je le večina italijanska, toda koliko časa bo tako, se ne ve, ker Slovenci v Gorici zelo napredujejo. Protestni predlog je večina seveda sprejela proti slovenskim glasovom.

— **Stavka težakov v Trstu končana.** Kakor je bilo pričakovati, je stavka, katera se je začela s tolikim hrupom s strani socialnodemokratskega vodstva, na kratko končala, in reči se mora, da znači konec te stavke pravi pravcati poraz socialnodemokratskih voditeljev, ki so komaj čakali, da so jim delodajalci pomolili prst, za katerega so se poprijeli kakor potapljaljoči se bilke, samo da se rešijo iz zadrege, v katero so se vrgli na vrat na nos s svojo nepremišljeno

nostjo. Zahtevali so zvišanja plače za 1 K 20 vinarjev in skrajšanje delavne dobe od 10 na 9 ur, zahtevali so uvedbo delavskih legitimacij in še več drugih potranskih stvari, a delodajalci so ponudili zvišanje za celih 20 vinarjev v in skrajšanje delavne dobe za pol ure, drugega pa nič, in stem so se popolnoma zadovoljili voditelji stavke, ki so se pa obenem morali zavezati, da se v doglednem času ne bo vršilo nikako nadaljno mezdno gibanje sedaj štrajkujočih delavskih vrst. Celih enajst dni je trpelo delavstvo pomajkanje in bedo, da je dobilo to drobtinico, katera se ne da niti primerjati stavljenim zahtevam, dočim bi bilo v primernejšem času za stavko doseglo mnogo več, a poleg tega se je moralo še zavezati, da se za daljši čas zadovoljuje s to drobtinico. Narodna delavska organizacija je v resnici zadela pravo, ko se ni dala speljati po socialnih demokratih na led, kajti naši ljudje so imeli vsaj svoj redni zaslužek, a predsedniku, ki je bil poklican k namestniku, se je zagotovilo, da se želje slovenskih delavcev, posebno pa zahteve po varstvu njihovih interesov izpolnijo. Ob priliki te stavke razkrinkano socialnodemokratsko italijanaštvo je pa še posebej pokazalo, česa ima slovensko delavstvo pričakovati od tržaške socialne demokracije, ter je bo še bolj vabilo v „Narodno delavsko organizacijo“, v kateri edini je pravi prostor zanje.

— **Morilca tržaških izvoščkov** še niso dobili. Aretovali so pač že nekaj oseb, a izkazalo se je, da so nedolžne. V Gorici to aretovali nekega Italijana iz Vidma, ki je izpovedal, da je prišel peš iz Trsta v Gorico in ki je bil po obrazu zelo podoben onemu, ki se je peljal z izvoščkom Vidavom. Ko pa so ga predstavili priči, ki je morilca, predno se je odpeljal, dalj časa opazovala, se je pokazalo, da aretovanec ni identičen z morilcem. V nedeljo zvečer je prišel v kavarno pri Sv. Ivanu v Trstu neki človek, ki ga opisujejo tedaj navzoči gosti ravno tako, kakor druge priče morilca. Bil je zelo razburjen, in je nekaterim, ki so ga nagovorili, odgovoril: „Tri sem umoril, in sicer zato, ker sem bil šest let zaprt po nedolžnem.“ Seveda pri Sv. Ivanu še ni nihče vedel za umor na Opčinah. Ko so ga dalje spraševali, je rekel, da ga hočejo izročiti policiji, nakar je odšel. Policija in orožništvo ima težak posel, ker se od vseh strani poroča, da so videli takega in takega človeka, ali pravega sledu pa le ni.

— **Novi deželni šolski nadzornik na Primorskem.** Deželnim šolskim nadzornikom namesto upokojenega dr. Swida je imenovan dr. Fran Perschinka, sedaj profesor na na Dunaju. Dasi češkega pokoljenja je dr. Perschinka vendar Nemec; je žalibog že tako, da se to važno mesto smatra za nemško posest, dasi nemške srednje šole obiskujejo večinoma Nenemci. Dr. Perschinka je bil do leta 1899 profesor na tržaški državni gimnaziji, kjer se je izkazal izvrstnim pedagogom in izbornim strokovnjakom v klasični filologiji, ali ob enem tudi v privatnem in političnem življenju radikalnim Velenemcem. Slovenščine ne zna niti besedice.

* **Kmetijska družba za Koroško** je štela ob koncu leta 1906 — 144 podružnic z 8169 člani in je imela 42 nadaljevalnih (nedeljskih) kmetijskih šol, z 594 učenci. Zveza koroških zavarovalnic za živino je štela 109 podružnic s 3775 člani, ki so imeli 20.475 živali zavarovanih. Izplačala je l. 1905 članom za nezgode 84.667 K 62 h. Zveza koroških čebelarских društev šteje 42 podružnic s 738 člani in ima nastavljen 4 potovalne učitelje. Družba je izdala za povzdigo živinoreje 44.000 K, za povzdigo konjereje 73.000 K. Za melioracije je izdala nad 20.000 K. Leta 1906 je imela nad 700.000 K prometa. Družba je dobila leta 1906 od dežele in države 132.563 K podpore.

* **Živinski promet med Avstrijo in Ogrsko.** V prvi polovici tega leta je padel uvoz iz Ogrske v Avstrijo za približno 17 milijonov kron nasproti uvozu prve polovice lanskega leta. Izvoz živine iz Avstrije na Ogrsko je v isti dobi napredoval, dasi le neznatno, istotako napredoval je tudi izvoz mesa. Po številkah razdeli se promet sledeče: Iz Ogrske pripeljalo oziroma uvozilo se je 108.770 goveje živine v vrednosti okroglih 44 milijonov kron, dalje 153.707 prašičev v vrednosti nad 22 milijonov kron, 48.017 ovac v vrednosti nad 1 milijon kron in končno 55.367 metrskih stotov mesa (svežega in pripravljenega) v vrednosti kakih šest in pol milijona kron. Iz Avstrije na Ogrsko pa se je izvozilo: 5073 goveje živine, 5685 prašičev, 2030 ovac in pa 19.581 metrskih stotov mesa, v skupni vrednosti 4 in pol milijona kron. Napredovanje tega izvoza nasproti istodobnemu izvozu v lanskem letu se ceni na okroglo 300.000 kron.

* **Umoril in zazidal lastnega očeta.** V Hombergu na Rajni so imeli delavci opraviti s podiranjem neke hiše; naenkrat so našli okostje, ki je stalo pokoncu vzdano. To odkritje so spravili v zvezo z dogodkom, ko je pred nekoliko leti izginil ugleden meščan v tem mestu. Tedaj se je govorilo, da so ga zidarji umorili in nekje zazidali. Sedaj pa so prišli do zaključka, da je lasten sin umoril svojega očeta. Vsa poizvedovanja za sinom so ostala brez uspeha.

* **Zdravje nemškega cesarja.** Listi poročajo, da nemškega cesarja vedno bolj boji grlo. V Londonu je cesar

kanzliral nekega specialista. Španski kralj je pripovedoval, da nemški cesar slabo izgleda. Oficielni nemški listi pišejo seveda, da je nemški cesar zdrav. Viljem je prišel zopet v Berlin. V drugi polovici februarja odpotuje na jug in se nastani najbrže na Korfu.

* **Boj proti žganju.** Žganje je največja poguba ljudstva. Proti pitju žganje se že dolgo bojuje boj, toda ni videti še pravih uspehov. Pregled krčem, posebno onih, v katerih se toči žganje, govori jasno v koliko se je zmagalo in kje se je pitje žganja pomnožilo. Osrednja statistična komisija pravi, koliko je bilo v raznih letih prodajalen alkoholnih pijač:

	Leta		
	1896	1900	1903
Koroško	2269	2585	2913
Kranjsko	2675	2914	3126
Primorsko	1505	1926	1831
Štajersko	7561	8503	9406

Med temi krčmami je bilo žganjaren:

	Leta		
	1896	1900	1903
Koroško	1620	1696	1888
Kranjsko	2215	2324	2368
Primorsko	1339	1691	1509
Štajersko	5414	5557	5909

V slovenskih deželah pride na vsakih 1000 prebivalcev 4—5 žganjaren, le na Primorskem samo dve. Na Štajerskem in Koroškem so žganjarne skoro povsod v nemških rokah.

Gospodarstvo.

Tržno poročilo.

Denarni promet.

Dunajska borza. Iz inozemstva prihajajo boljša poročila, posebno pa iz Amerike, da se je newyorški denarni trg zopet nekoliko utrdil. Ta poročila vplivajo tudi ugodno na naš denarni trg, ali vendar ne povzročajo večjih kurznih izprememb. Kreditne akcije so se zboljšale do 629-50, ogrska kreditna banka na 751-50. Padle so bančne akcije za 4 K do 1764, zemljiška banka na 405-50. Padle so tudi delnice državnih železnic na 672-25. Alpinske montanske akcije so se zboljšale za K 4-75 na 583.

Promet s pridelki.

Žitni trg je neizpremenjeno zelo slab. Niti mlini, niti drugi konsumenti ne kupujejo. Cene so pri pšenici in rži nekoliko padle od zadnjega tedna, pri drugem žitu pa so ostale neizpremenjene.

Cene za vsakih 50 kg so notirale ab Dunaj:

Pšenica, fiška nova, 76 do 79 kg K 13-25 do K 13-65; slovaška nova 77 do 81 kg K 12-55 do K 13-05; nižeavstrijska in moravska, nova K 12-20 do K 12-55.

Rž, slovaška nova 72 do 75 kg K 12-30 do K 12-50; peštanska nova 72 do 75 kg K 12-30 do K 12-50; avstrijska 72 do 75 kg K 12-05 do K 12-30; ogrska 72 do 74 kg K 12-20 do K 12-45.

Ječmen moravski K 9-80 do K 10-50, slovaški K 8-25 do K 9-90.

Koruza, ogrska K 8-05 do K 8-20.

Oves, ogrski srednje vrste K 9— do K 9-25; prve vrste K 8-75 do K 9—.

Špirit kontingentira prompt ab Dunaj K 62— D, K 62-60 Bl. Cena enaka.

Repno olje vsakih 100 kg prompt ab Dunaj K 98— D, K 99—. Cena enaka.

Laneno olje vsakih 100 kg prompt ab Dunaj K 70— do K 70-50. Cena enaka.

Petrolej vsakih 100 kg: kavkaško rafinirano brez soda, prompt ab Trst, transito K 11-50 do K 12— B.

Meso. Cene za kilogram so sledeče:

goveje meso prednje	K 0-60 do K 1-60
„ „ zadnje	„ 0-88 „ „ 1-80
telečje	„ 0-80 „ „ 1-50
svinjsko „ ogrsko	„ 1— „ „ 1-56
ovčje	„ 0-80 „ „ 1-16

Mast za vsakih 50 kg: domača, svinjska, s sodom prompt K 73-50 D, K 74— B ab Dunaj.

Loj, prompt K 38-50 D, K 39— B ab Dunaj.

Slanina, bela brez zaboja prompt K 59— D, K 60— B ab Dunaj. Cena padla.

Sladkor, v kockah za 100 kg; brutto K 73— D K 74— B, kristalni sladkor prompt K 65— D, K 65-50 B ab Dunaj. Sladkorni trg je zelo miren. Cene vedno enake.

Kava, za vsakih 50 kg: Santos Good Average K 48— D; K 49— B; Santos Perl Good K 53— D; B. 54— K prompt od Trsta. Tendence mirna.

O kmetijsko-poučnih tečajih za vojaštvo. Največ in najboljšje vojake dobi država od kmetov. Vsled rednega dela v prosti naravi in življenja in gibanja v zdravem zraku ostane kmečka mladina zdrava in močna, vojaki kmečkega stanu torej veliko lažje prenašajo vojaško službo.

Kmet bridko čuti, ako mu vzame država sina v vojak. Dandanes drugače ne more s pridom obdelovati svoje zemlje, ako zvečine del ne opravi z domačimi močmi. Kajti delavcev primanjkuje, — kjer pa so delavske moči sploh dobili, so drage.

Žrtve za vojaštvo so za kmetijstvo tem občutnejše, ker se vsled triletne vojaške službe boljši kmečki sinovi odvajajo kmečkemu delu, se navzamejo mestnega duha, se kmetijstvu odtujijo ter sploh ne pridejo več na domačijo, ampak vstopijo v mestne službe. Mnogi postanejo rajši konjski hlapci, fijakerji itd., kakor pa da bi šli nazaj na rojstno zemljo in staršem pomagali. Mnogo je tej prikazni krivo dosedanje preziranje kmečkemu stanu, ko se vsak hlapec in vsaka dekla v mestu čutita vzvišenega nad navadnim kmetičem in kmetico. — Skromne kmečke razmere, mnogokrat slaba stanovanja, slaba hrana itd. vplivajo vrhu tega na to, da ostane doslužen vojak raje v mestu, kakor da bi šel na kmete nazaj.

Mnogo se je premišljevalo, kako temu nedostatku od pomoči. — Prizadeti krogi se strinjajo v tem, da tiči glavni vzrok v tem, ker se kmečki sinovi v vojaški suknji vsled predolge triletne službe svojemu poklicu odtujijo in ker vsled vednega bivanja v večjih trgih ali mestih zaženejo prijetnosti in prednosti kmečkemu stanu podcenjevati, nasprotno pa življenje v mestih precejševati.

Država je dolžna skrbeti za to, da se ohrani kmetijstvu kolikor mogoče največ delavskih moči. To dolžnost nalaga državi skrb po ohranitvi svežega in močnega človeškega materijala, iz katerega dobiva ne samo dobro vojaštvo, ampak iz katerega pridobivajo tudi drugi stanovi dobrih delavskih moči.

Ohraniti kmečke sinove, ki so oblekli vojaško suknjo, kmečkemu stanu, da se vrnejo po dostali vojaški službi nazaj na kmete, je torej dolžnost države. Izpolni pa lahko država to dolžnost s tem, da zniža vojaško službo na kolikor mogoče kratko dobo, pri nas vsaj na dve leti; dalje doseže to s tem, da daje kmečkim sinovom ob času vojaškega službovanja priliko ostati s kmetijstvom v dotiki in se v kmetijstvu izobraziti.

V to svrhu so uvedli v drugih državah kmetijsko-poučne kurze za vojake. Ti kmetijsko-poučni tečaji imajo nalogo, vzbuditi in vzdržati v vojaki kmečkemu stanu zanimanje za kmetijstvo, predložiti jim prednosti kmečkemu poklicu pred mestnimi poklici, izobraziti jih v kmetijstvu ter jim preskrbeti po prestani vojaški službi zaslužka pri poljedelskih podjetjih. — Preprečiti odtujenje kmečkemu stanu in kmečkemu delu je torej glavni namen teh tečajev.

Vojaški kmetijsko-poučni tečaji obstojijo v Belgiji od leta 1890, na Francoskem pa od leta 1900. Začetkoma so bili le zimski, od leta 1902 so pa deloma tudi letni in praktični. — V Italiji je bilo leta 1906 takih tečajev v 220 garnizijah, tečaje je obiskovalo to leto 45.000 vojakov; poučevalo je nič manj kakor 500 učiteljev in je bilo za učenje na razpolago do 100 lastnih polj. — Kmetijsko-poučni tečaji za vojake so razširjeni tudi po Danskem, upeljali so jih tudi že na Nemškem.

Kar se je v tujih državah obneslo, bi gotovo tudi v Avstriji ne škodovalo. Avstrijsko kmetijstvo bi imelo od takih tečajev le korist, treba je torej gledati, da se taki kurzi tudi pri nas upeljejo in udomačijo.

„Slovenski kmečki koledar.“

Spominjajte se Družbe sv. Cirila in Metoda!

Somišljeniki!

Širite in naročajte povsodi „Novo Dobo“! — Zahtevajte list po vseh gostilnah in kavarnah!

GRIČAR & MEJAČ

v Ljubljani, Prešernove ulice šte. 9.

Največja zaloga zgotovljenih oblek za gospe, dečke in deklice. Ceniki zastoj in poštne prosto.

AVGUST BELLE

Unec pri Rakeku,

prva in edina domača opekarna s sušilnim stiskanjem (Trockenpressung).

Prične izdelovati pomladi 1908 zidarsko, zarezno in vso drugovrstno opeko v vsaki množini.

Svoji k svojim! Kupujte samo pri narodnih tvrdkah! Trgovci, ne naročajte blaga pri protislovanskih tvrdkah!

Etika in politika.

Predaval v „Akademiji“ dne 24. februarja 1907 g. vseučil. docent g. Albert Bazala iz Zagreba.

Ponatisk iz „Nove Dobe“.

Brošura po 30 vin. se dobiva v knjigotržnici g. Lav. Schwentnerja v Ljubljani.

Svojo bogato zalogo

VOZOV

novih in že rabljenih priporoča izdelovatelj vozov

FRAN VISJAN

v Ljubljani, Rimska cesta št. 11.

Ustanovljeno 1842.

Telefon šte. 154.

BRATA EBERL

Tovarna oljnatih barv, lakov in firneža. Slikarija napisov. Dekoracijska, stavbinska in pohištvena pleskarija. Električni obrat.

Prodajalna:

Miklošičeva cesta 6 nasproti hotela „Union“.

Delavnica:

Igriške ulice 6 Ljubljana.

Trgovina

s špecerijskim blagom in z železnino

v trgu na Dolenjskem se odda z novim letom v najem. Trgovina z železnino brez konkurence. Jako prikladno za začetnika. Kapitala, eventualno garancije je treba 4000 K. Letna najemščina za vse prostore 300 K.

Kje, pove iz prijaznosti upravnistvo tega lista.

Prva

domača dolenjska žganjarna

Ivan Rakoše i. dr.

Straža-Toplice

priporoča

Slivovko navadno K 1'— lit.	Tropinovec navad. K 1'— lit.
III. „ 1'10 „	III. „ 1'10 „
II. „ 1'30 „	II. „ 1'20 „
I. „ 1'50 „	I. „ 1'40 „
Drožnik III. „ 1'30 „	Brinjevec III. „ 1'40 „
II. „ 1'50 „	II. „ 1'80 „
I. „ 1'80 „	I. „ 2'— „

Vinsko žganje (konjak) od 3 do 8 K = 7/10 litra.

Specijaliteta „Slovenec“ narodna grenčica narodni liker od K 1'10 do K 1'20 liter.

Destilacija vsakovrstnih najfinejših likerjev od K 1'— do K 1'60 liter.

Uvoz in izvoz čajnega ruma od K 1'— do K 2'— liter i. t. d., i. t. d.

Odpošilja se v steklenicah, zabojih in sodih, ter se prazna nepokvarjena posoda sprejme nazaj v račun in sicer steklenice 10 vin. komad in sodi 5 vin. liter franco Straža-Toplice. Na zahtevo se pošljejo vzorci brezplačno!

„Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom

Gradišče št. 4

priporoča slavnim županstvom ter vsem c. kr. in drugim javnim uradom svojo

popolno zalogo uradnih tiskovin,

slavnim hranilnicam in posojilnicam se priporoča tudi v izvrševanje hranilnih knjižic; slavnim narodnim in drugim društvom v izvrševanje vabil, pravil, plakatov, diplom, ki jih izvršuje v navadnem ali v večbarvnem tisku najokusneje.

Postrežba točna in solidna.

Cene zmerne.

Poštena in solidna postrežba!

FR. STUPICA

trgovina z železnino in poljedelskimi stroji

Marije Terezije cesta št. 1 poleg „Figabirta“ Ljubljana Valvazorjev trg št. 6 poleg Križev. cerkve.

Največja zaloga slamoreznic, mlatilnic, gepelnov, čistilnic, trijerjev, preš za grozdje in sadje, plugov in bran, pump in ovi za vodo, vino in gnojnice. — Ravnotam se dobijo vedno po najnižjih cenah, železni nagrobni križi, štedilniki, peči, kuhinjska oprava, vse orodje za kovače, ključavničarje, kleparje, mizarje in tesarje, portland in roman cement, traverze in železniške šine. Za kmetovalce posebna važnost so ročno-povlečne grablje, s katerimi naredi jedna oseba v istem času toliko, kakor z navadnimi grabljami šest oseb, dalje plugi patent „Sack“. Posnemalniki za mleko in vsa druga oprava za mlekarne.

Poštena in solidna postrežba!